

CKO JAARVERSLAG 2021

Amsterdam, 2 juni 2022

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	CKO en samenvatting werkzaamheden	5
3.	Toelichting op de werkzaamheden CKO	6
4.	Samenvatting bevindingen en aanbevelingen	8
5.	Bijlage met begrippen en afkortingen	9

1. Inleiding

1.1. Aanleiding verslag

Op grond van artikel 17, lid 1 van het Reglement Kwaliteitsonderzoek NO-REA (RKON) dient het College Kwaliteitsonderzoek (CKO) jaarlijks aan het Bestuur verslag uit te brengen omtrent zijn werkzaamheden, waaronder een geanonimiseerd overzicht van de onderzoeken. Dit document bevat het verslag van het CKO over het jaar 2021.

Het verslag heeft mede tot doel gevolg te geven aan het gestelde in artikel 17, lid 2 van het RKON. Hierin is bepaald dat het Bestuur op basis van dit verslag de leden informeert over de werkzaamheden van het CKO en geaggregeerde en geanonimiseerde uitkomsten van de onderzoeken.

1.2. Achtergrond kwaliteitsonderzoeken

Op grond van de Statuten (art. 3.1) bevordert NOREA de kwaliteit van de beroepsuitoefening door de leden, voor zover deze beroepsuitoefening binnen het vakgebied, IT-auditing, valt of daaraan raakt. Eén van de middelen die NOREA daartoe volgens de Statuten (art. 4.1.c.) aanwendt is het stellen van regels in de vorm van reglementen, richtlijnen en besluiten over, onder meer, het gedrag en de beroepsuitoefening.

De IT-auditor, en daarmee de IT-auditorganisatie waarin de IT-auditor werkzaam is, moet om tot kwalitatief hoogwaardige diensten te komen, beschikken over een effectief stelsel van kwaliteitsbeheersing zoals vastgelegd in het Reglement Kwaliteitsbeheersing NOREA (RKBN). Het RKBN vormt daarmee de basis van het toetsingskader voor het uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken. Deze kwaliteitsonderzoeken zijn uitgewerkt in het RKON.

NOREA acht, naast de kwaliteitsbevorderende maatregelen voor de uitvoering van opdrachten, een effectief onderzoek naar de naleving van de vigerende normen voor de beroepsuitoefening door IT-auditors, als sluitstuk van het streven naar kwaliteitsbevordering, van belang. Het kwaliteitsonderzoek wordt namens CKO/NOREA uitgevoerd door onafhankelijke collega-IT-auditors met inachtneming van in Nederland algemeen aanvaarde normen en de internationale regelgeving zoals die is uitgevaardigd door de International Federation of Accountants (IFAC).

1.3. Doelstelling kwaliteitsonderzoeken

De kwaliteitsonderzoeken hebben tot doel het vaststellen dat het door de IT-auditorganisatie gehanteerde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen voldoet aan het RKBN, de Statuten, Reglementen en Richtlijnen van NOREA.

1.4. Reikwijdte kwaliteitsonderzoeken

Het onderzoek richt zich op de door de IT-auditorganisatie verrichte professionele diensten die betrekking hebben op assurance en advies, waarbij gedurende de eerste cyclus van onderzoeksactiviteiten (2013–2018) de nadruk is gelegd op de assurance-opdrachten. Door het bestuur is in december 2018 voorgesteld om met ingang van 2019 ook adviesopdrachten daadwerkelijk in het kwaliteitsonderzoek te betrekken. Daarbij ligt de nadruk van het onderzoek op de ‘organisatorische randvoorwaarden’ van de opdracht zoals het kwaliteitshandboek, de opdrachtbevestiging en de eisen die aan de rapportage en documentatie worden gesteld. Ook wordt daarbij gelet op het risico van ‘onbedoelde assurance’ door foutief gebruik van termen als zekerheid, controle, oordeel, conclusie, review, audit, etc. in de rapportage.

Door het College Kwaliteitsonderzoek is in 2020 aan het NOREA-bestuur voorgesteld om het Reglement Kwaliteitsonderzoek (RKON) in één opzicht te wijzigen: In artikel 3.1 staat dat artikel staat: 'Het onderzoek naar de werking van het stelsel richt zich op assurance-opdrachten'. Voorgesteld is om dat te wijzigen in: 'Het onderzoek naar de werking van het stelsel richt zich op professionele diensten', waardoor de werking van het stelsel ook in relatie tot andere professionele diensten, zoals adviesopdrachten, kan worden beoordeeld. Met dit voorstel is door de ledenvergadering op 10 december 2020 ingestemd. De wijziging geldt met ingang van 2021.

2. CKO en samenvatting werkzaamheden

2.1. Taakstelling CKO

Het CKO is conform het gestelde in artikel 5 lid 2 RKON belast met de uitvoering van de kwaliteitsonderzoeken.

2.2. Samenvatting werkzaamheden

De werkzaamheden waren in het verslagjaar vooral gericht op:

- Overleg en afstemming met de Raad voor Beroepsethiek over de vraag op welke wijze een IT-auditorganisatie de resultaten van het onderzoek bekend kan maken, gelet op de bepalingen in artikel 16.2 van het Reglement Kwaliteitsonderzoek NOREA (RKON). Zodra hierover een definitief standpunt is ingenomen zal dat bekend worden gemaakt;
- Het in gebruik nemen van een cloudapplicatie (Clientonline) voor de beveiligde uitwisseling van documenten in het kader van het kwaliteitsonderzoek;
- De selectie van de te onderzoeken organisaties, begeleiding en review de lopende onderzoeken, de voortgang, bevindingen, conclusies en (concept-)rapporten in dat verband, waarbij ook afstemming plaatsvindt over de weging en oordeelsvorming inzake de bevindingen en/of aanbevelingen.
- De voorbereiding en deelname aan een gezamenlijke kennissessie op 29 september 2021, op initiatief van KOA, over het advies van de Kwartiermakers Toekomst Accountancy inzake de Audit Quality Indicators. Op basis van de CKO-reactie heeft het NOREA-bestuur vervolgens een NOREA-reactie op de consultatie ingezonden.

Het CKO heeft in de verslagperiode vier maal vergaderd.

De inhoud van deze activiteiten wordt in hoofdstuk 3 verder toegelicht. Daarnaast is de jaarlijkse training- en instructiebijeenkomst met de onderzoekers voorbereid, die in verband met de Covid-omstandigheden online heeft plaatsgevonden op 25 mei 2021.

2.3. Samenstelling CKO

De samenstelling van het College Kwaliteitsonderzoek was in 2021 ongewijzigd ten opzichte van 2020:

- drs. J. Boukens RE (voorzitter)
- J.C. Boer RE
- drs. M.A. Bongers RE RA CIA CISA CFE RFA CBM (vice-voorzitter)
- drs. P Galjaard RE
- drs. K.H.G.J.M. HO RE RA
- mevr. drs. M.R. Pauw RE (linking-pin bestuur)

- mr. drs. J. Roodnat RE RA
- E. Rosier RE RA CISA
- R. Zwartjes RE

3. Toelichting op de werkzaamheden CKO

In dit hoofdstuk wordt een nadere toelichting gegeven op de activiteiten die in de verslagperiode zijn ontplooid.

3.1. Geaccrediteerde beroepsorganisaties

Met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) is in 2015 afgestemd op welke wijze invulling gegeven moet worden aan artikel 4.2 van het Reglement Kwaliteitsonderzoek, waarin de mogelijkheid wordt geboden om gebruik te maken van kwaliteitsonderzoek door andere door NOREA erkende beroepsorganisaties. De uitvoering van kwaliteitsonderzoek van accountantsorganisaties met betrekking tot IT-assuranceopdrachten, anders dan jaarrekeningcontrole, wordt op grond van de afspraak met NBA in de NOREA-selectie van uit te voeren onderzoeken betrokken.

In 2021 is een onderzoek gestart ten behoeve van de hernieuwde accreditatie van het Instituut van Interne Auditors (IIA.nl) Deze accreditatie is gebaseerd op een beoordeling van de aanpak en werkwijze van het IIA NL. Mede daartoe zijn met het IIA afspraken gemaakt over onder meer:

- het melden van eventuele wijzigingen in de aanpak en werkwijze van het IIA NL;
- het jaarlijks verstrekken van een verslag van de uitgevoerde onderzoeken naar het stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen voor IT-assurance – en adviesdiensten;
- het onverwijld melden van de uitkomsten van onderzoeken met een negatieve strekking in relatie tot de voor NOREA relevante regelgeving.

Dit onderzoek zal in 2022 worden afgerond.

Door Kwaliteitstoetsingen IIA Nederland (KIN) zijn in 2021 tien organisaties, mede namens NOREA, onderzocht.

Met het Samenwerkingsverband Kwaliteitsonderzoek Overheidsaccountants (KOA) bestaat sinds 2016 eveneens een accreditatieovereenkomst voor de uitvoering van kwaliteitsonderzoeken waarbij de RE's in overheidsdienst worden betrokken. In dat verband vindt in 2022 een herbeoordeling plaats.

Door de KOA zijn in 2021 vijf organisaties, mede namens NOREA, onderzocht.

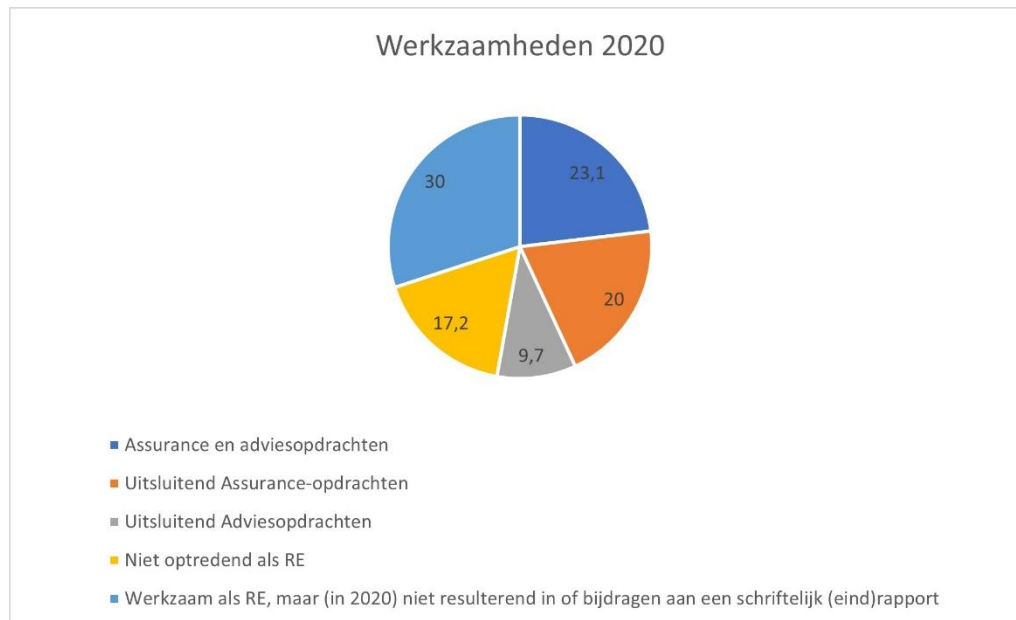
3.2. Uitgevoerde CKO onderzoeken

In 2021 zijn, na beoordeling van 17 self-assessments, 10 organisaties aangeschreven voor de daadwerkelijke uitvoering van een nieuw of herhaald onderzoek, terwijl nog drie onderzoeken uit 2020 ‘onder handen’ waren. Acht onderzoeken zijn afgerond in 2021, waarbij het kwaliteitsstelsel van in totaal 255 RE’s is onderzocht.

De aanschrijving ten behoeve van het onderzoek is deels gebaseerd op de jaarlijkse uitvraag naar de werkzaamheden in het voorgaande jaar, die in april 2021 is verzonden. De leden kunnen daarbij (combinaties van) opdrachten aangeven. Daaruit resulteert de volgende verdeling van de door RE’s uitgevoerde werkzaamheden:

- Niet optredend als RE: 17,2%
- Assurance- en adviesopdrachten: 23,1%
- Uitsluitend assurance-opdrachten: 20 %
- Uitsluitend advies-opdrachten: 9,7 %
- Werkzaam als RE, maar (in 2020) niet resulterend in of bijdragen aan een schriftelijk (eind)rapport: 30 %

Figuur 1: Verdeling werkzaamheden RE’s n.a.v. uitvraag:

3.3. Baten en lasten kwaliteitsonderzoek 2021:

Rekening houdend met overloop door nog onderhanden toetsingen zijn in de jaarrekening 2021 de volgende baten en lasten opgenomen:

- gefactureerde onderzoeken € 57.600,-
- kosten kwaliteitsonderzoekers € 48.000,-
- kosten aansprakelijkheidsverzekering € 4.583,-
- kosten clientonline.nl € 17.251,-
(eenmalige aanloopkosten en abonnement)

4. Conclusies en aanbevelingen n.a.v. onderzoeken 2021

Voor de 8 onderzoeken die in 2021 zijn afgerond geldt dat alle organisaties voldoen aan het RKBN en de overige voor het kwaliteitsonderzoek relevante (delen van de) Statuten, Reglementen en Richtlijnen van NOREA.

Wel zijn enkele aanbevelingen geformuleerd naar aanleiding van de onderzoeken. Deze hadden onder meer betrekking op:

- De wijze van rapportage over een pentest (n.a.v. een DigiD-onderzoek) door middel van een afzonderlijke managementrapportage in plaats van dit als onderdeel van het betreffende rapport op te nemen;
- een dossier, waarbij 'the story of the audit' niet voldoende te volgen is;
- de vastlegging van klantacceptatie, die heeft plaatsgevonden via afzonderlijke applicatie en niet in het betreffende dossier van de (advies)opdracht;
- de geformuleerde criteria voor de uitvoering van een OKB, die zodanig zijn geformuleerd dat ze geen recht doen aan het belang van sommige opdrachten;
- de toegang tot dossiers, die niet is beperkt tot de bij de opdracht betrokken teamleden;

5. Bijlage met begrippen en afkortingen

- **Advies:**
een besluitvormende mening over een of meer elementen of aspecten in de toekomst (ontleend aan 'Studie Adviesdiensten' – januari 2012).
- **Adviesdienst/–opdracht:**
de werkzaamheden die benodigd zijn om een advies te formuleren en te uiten (ontleend aan 'Studie Adviesdiensten' – januari 2012).
- **Assurance–opdracht:**
de opdracht waarbij een IT–auditor een conclusie formuleert die is bedoeld om het vertrouwen van beoogde gebruikers, niet zijnde de partij die zich verantwoordt, in de uitkomst van een evaluatie of de toetsing van het object van onderzoek ten opzichte van de toetsingsnormen te versterken.
- **IT–auditor:**
de Register EDP–auditor (RE), ingeschreven in het register van NOREA.
- **IT–auditorganisatie:**
de organisatorische eenheid waarbinnen één of meer IT–auditors op grond van een onderzoek met betrekking tot de situatie ten aanzien van de informatietechnologie een oordeel of advies geven.
- **Professionele dienst:**
de werkzaamheden die een IT–auditor uitvoert binnen een IT–auditorganisatie, waarvoor IT–auditdeskundigheid en deskundigheid op aanverwante terreinen is vereist.

Afkortingen

- CKO College Kwaliteitsonderzoek
- IIA NL Instituut Internal Auditors Nederland
- KOA Samenwerkingsverband Kwaliteitsonderzoek Overheidsauditors
- RKBN Reglement Kwaliteitsbeheersing NOREA
- RKON Reglement Kwaliteitsonderzoek NOREA